

CEDMO
Central European Digital
Media Observatory

CEDMO Trends:

18. vlna očima Medianu

Espresso

OBSAH ZPRÁVY

1 Základní parametry

1.1 Specifika šetření

2 Aktuální trendy

3 Vnímané vystavení dezinformacím

4 Vnímání aktuálních narativů

5 Dezinformace, které nejčastěji zaujaly

1 Základní parametry

Název výzkumu: CEDMO Trends: *Česká společnost v době změn* (18. vlna)

Termín hlavního sběru dat: 11. 10. 2024 – 27. 10. 2024

Cílová skupina: populace 16+

Způsob výběru respondentů: kvótní výběr

Opora nastavení kvót: ČSÚ

Sledované kvóty: pohlaví, věk, vzdělání, kraj, velikost místa bydliště, užívání internetu, volební chování v parlamentních volbách 2021 a prezidentských volbách 2023

Metoda sběru: CAWI, panelový výzkum

Celkem platných dotazníků: 2 734

1.1 Specifika šetření

Zadavatelem je Univerzita Karlova, resp. výzkumné pracoviště CEDMO a dodavatelem společnost MEDIAN. Vedoucí výzkumného týmu za Univerzitu Karlovu je Václav Moravec, vedoucí výzkumného týmu za MEDIAN jsou Štěpán Žádník a Přemysl Čech. Zadání dotazníku připravil zadavatel a jeho konečná verze byla sestavena ve spolupráci s dodavatelem. Administrace dotazníku probíhala elektronicky. Výběr respondentů byl proveden z Online panelu MEDIAN. Respondenti byli rekrutováni dle kvótního předpisu schváleného zadavatelem.

Tento projekt je financován z Nástroje pro oživení a odolnost EU.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

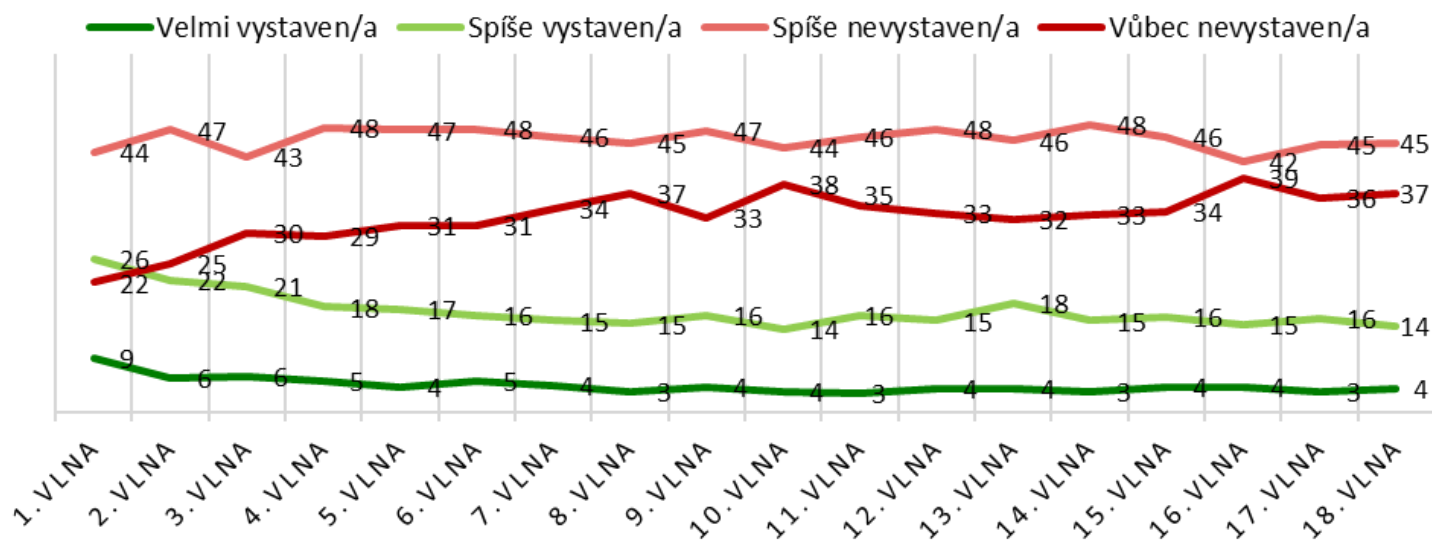
Národní
plán
obnovy

2 Aktuální trendy

Z aktuální vlny šetření vyplývá, že procenta respondentů, kteří se cítí být vystavení nebo ohrožení dezinformacemi zůstávají konstantní. Podobně neměnný zůstává i názor odpovídajících na omezování dezinformačních médií. Změnu přineslo měření známosti a důvěryhodnosti mediálních narativů, kde pravdivé narativy zaznamenaly nárůst jak ve známosti, tak v důvěryhodnosti. Nepravdivé narativy naopak ve srovnání s minulou vlnou zaznamenaly výrazný propad.

- Z respondentů, kteří využívají internet několikrát denně, se cítí být vystaveno dezinformacím 18 % z nich. Oproti tomu lidé, co se k internetu připojují méně často než téměř denně, uvádí vystavení dezinformacím častěji, a to ve 21 % případů.
- V aktuálním průzkumu považuje 64 % respondentů šíření dezinformací za ohrožení bezpečnosti České republiky, zatímco 36 % si myslí opak. Ženy častěji vnímají dezinformace jako hrozbu (65 %) než muži (63 %), ale rozdíl se snížil. Postoj ovlivňuje věk – mladí (16-24 let) hrozbu vnímají častěji (84 %) než starší (65+ let, 57 %). Nejvíce se obávají voliči PirSTAN (84 %) a SPOLU (73 %).
- Průzkum také ukázal nárůst povědomí o pravdivých narativech a pokles vnímání nepravdivých. Nejvíce respondentů (70 %) zaznamenalo pravdivý narativ o izraelské armádě a zabití šéfa Hizballáhu. Naopak nejméně registrovaný pravdivý narativ o podpoře Ukrajiny získal 37 %. Mezi nepravdivými narativy zaznamenalo 28 % respondentů domněnku o mRNA vakcínách způsobujících „turborakoviny,“ zatímco jen 11 % vnímalo zprávu o evropské digitální peněženke s uhlíkovou stopou
- Počet zachycených dezinformací namířených pro i proti západu poklesl, stejně jako počet dezinformací pro i proti premiéru Petru Fialovi. Naopak jsme zaznamenali nárůst počtu dezinformací, které se týkají zdravotnictví a nově se objevily dezinformace proti první dámě Evě Pavlové.

3 Vnímané vystavení dezinformacím

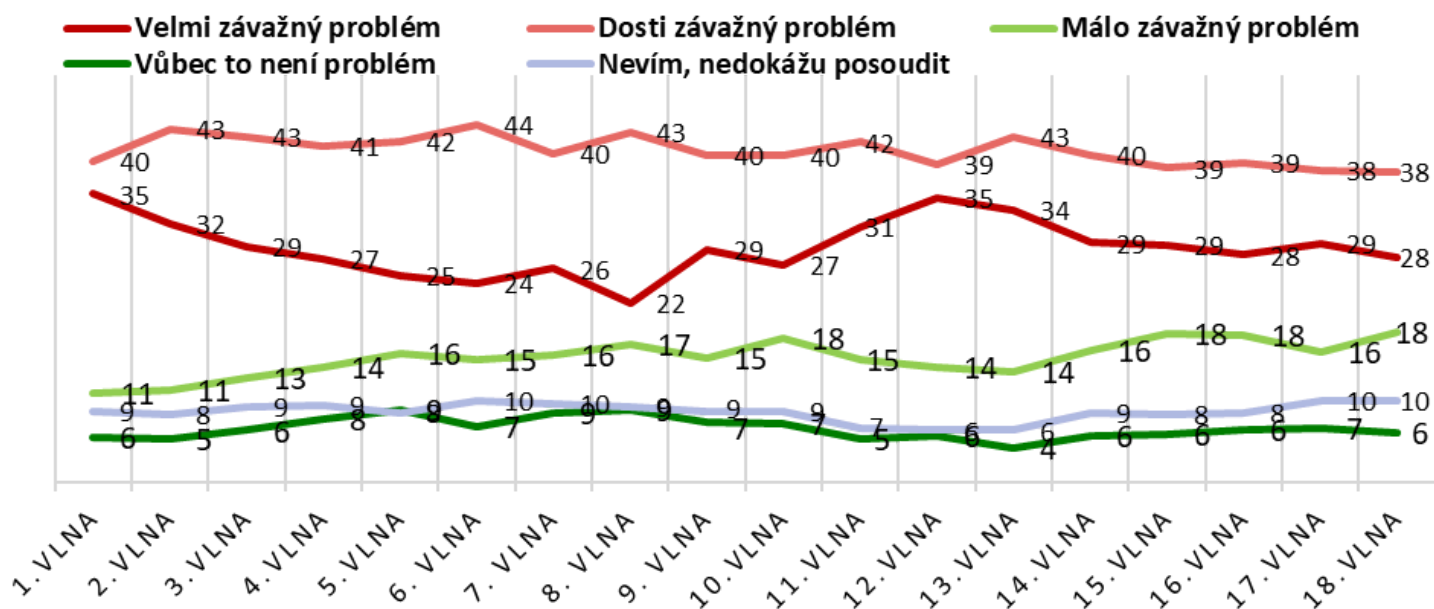

IP02. Do jaké míry jste v uplynulém měsíci podle Vašeho názoru byl/a, anebo nebyl/a vystaven/a účelově šířeným nepravdivým či manipulativním informacím (někdy též označovaným jako „dezinformace“) v médiích?

N=2734

V současné 18. vlně výzkumu stále většina respondentů zastává názor, že dezinformacím v médiích v uplynulém měsíci vystavena nebyla (82 % při součtu „spíše nevystaven/a“ + „vůbec nevystaven/a“). Procenta respondentů, kteří uvádějí jednotlivé odpovědi, jsou stabilní. Zejména to platí pro ty respondenty, kteří uvádějí, že dezinformacím byli „velmi vystaveni“ nebo „spíše vystaveni,“ ale v posledních dvou vlnách nedošlo k zásadnímu posunu ani mezi těmi, kteří se necítí být dezinformacemi vystaveni.

Stále platí, že dezinformacím se cítí být více vystaveni muži (21 % „velmi“ + „spíše vystaven/a“) než ženy (16 %). Také voliči Andreje Babiše z posledních prezidentských voleb (23 %) uvádějí, že jsou vystaveni dezinformacím více než voliči Petra Pavla (14 %). Respondenti, kteří v prezidentských volbách nebyli voliti, se nachází mezi těmito dvěma tábory (19 %).

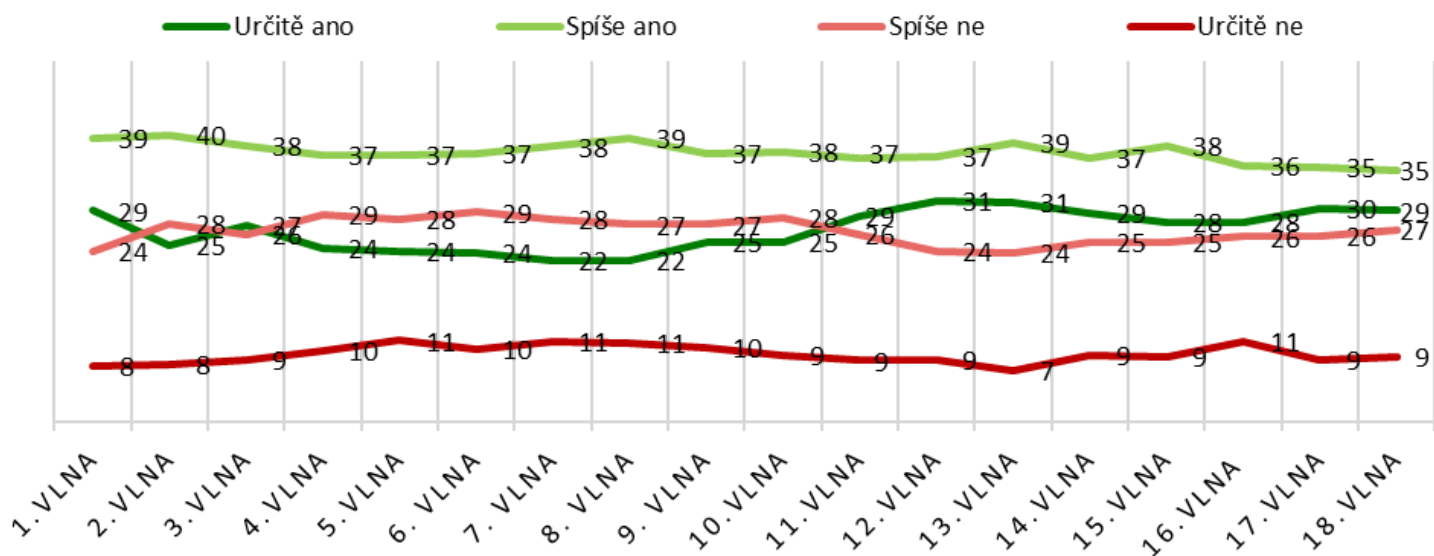

IP04. Jak závažným problémem je podle Vás šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) po internetu?

N=2734

Stabilní jsou i podíly odpovídajících podle toho, jak hodnotí šíření nepravdivých či manipulativních informací po internetu. Většina stále vnímá šíření dezinformací po internetu jako problematické (66 % při součtu „velmi závažný problém“ + „dostí závažný problém“).

Z nejmladší věkové skupiny respondentů 16 až 24 let vnímá 90 % respondentů šíření dezinformací jako „velmi“ nebo „dostí závažný problém“. Nejmenší podíl respondentů, kteří vnímají dezinformace jako problém, je ve věkové skupině 55 až 64 let, kde je tak vnímá pouze 56 % odpovídajících. Mezi voliči Petra Pavla z druhého kola prezidentských voleb je více těch, kteří dezinformace považují za závažný problém (80 %), než mezi voliči Andreje Babiše (54 %).

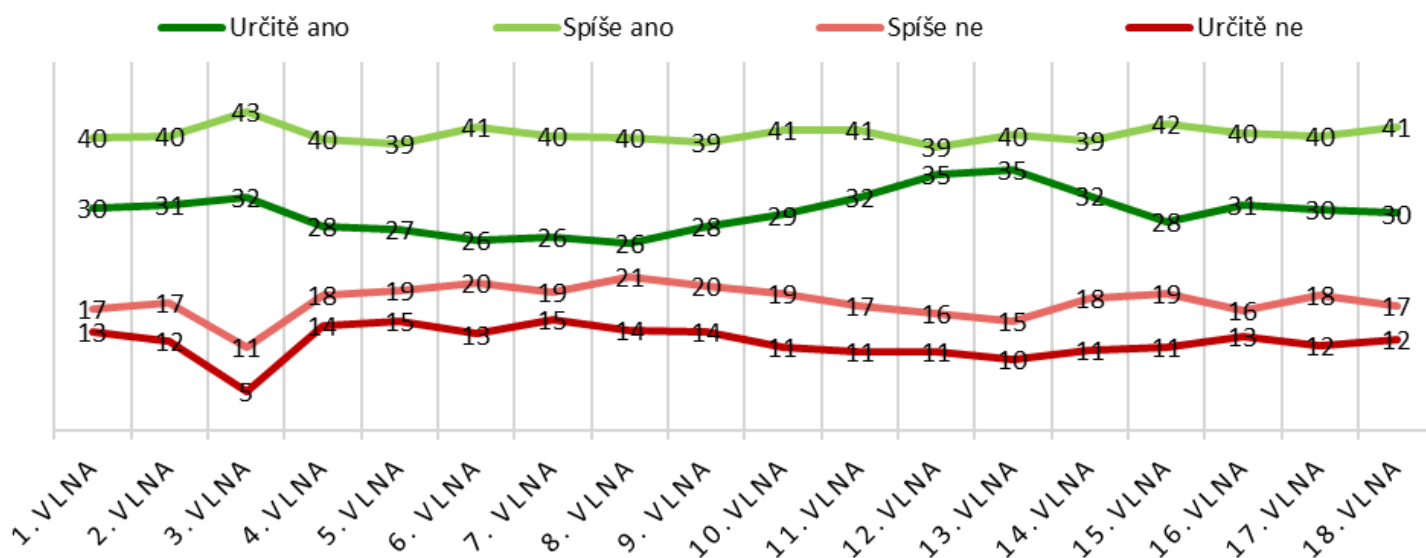
IP05. Myslíte si, že šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) ohrožuje bezpečnost České republiky?

N=2734

V hodnocení ohrožení bezpečnosti České republiky šířením nepravdivých či manipulativních informací během posledních vln nedošlo k žádným výrazným změnám. V aktuální vlně se stejně jako v těch předchozích téměř dvě třetiny respondentů domnívají, že šíření takových informací ohrožuje bezpečnost České republiky (64 % při součtu „určitě ano“ + „spíše ano“). Více než třetina respondentů se domnívá, že bezpečnost republiky šířením takových informací ohrožena není (36 % při součtu „určitě ne“ + „spíše ne“).

Dezinformace častěji za hrozbu považují ženy (65 %) než muži (63 %), ale tento rozdíl se ve srovnání s minulou vlnou snížil. S narůstajícím věkem respondentů klesá počet těch, kteří si myslí, že dezinformace ohrožují bezpečnost České republiky. V nejmladší věkové skupině 16 až 24 let si to aktuálně myslí 84 % respondentů, v té nejstarší 65 a více let pak 57 %.

Z voličů parlamentních stran považuje dezinformace za ohrožující bezpečnost státu 84 % voličů koalice PirSTAN, 73 % voličů koalice SPOLU, 57 % voličů hnutí ANO a 42 % voličů hnutí SPD.

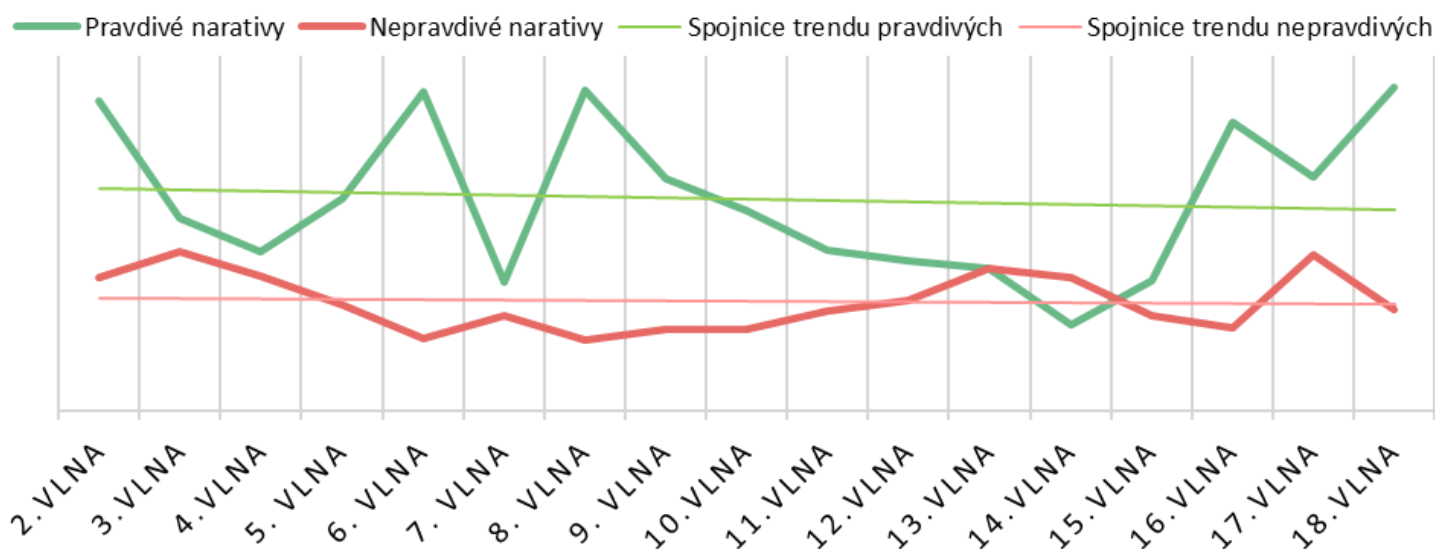
IP07. Je správné, když stát omezí nebo znemožní působení médií, která šíří nepravdivé či manipulativní informace (někdy též označované jako „dezinformace“)?

N=2734

Přesvědčení většiny respondentů, že je správné, aby stát omezoval působení médií, která šíří manipulativní či nepravdivé informace, stále přetrvává. Myslí si to 71 % dotázaných (při součtu „určitě ano“ + „spíše ano“). S omezováním médií souhlasí častěji ženy (74 %) než muži (67 %).

O správnosti omezení dezinformačních médií jsou častěji přesvědčeni voliči Petra Pavla (87 %) z druhého kola prezidentských voleb než voliči Andreje Babiše (56 %), nevoliči jsou opět mezi těmito dvěma tábory (67 %).

4 Vnímaní aktuálních narativů

DEZP. Do jaké míry máte povědomí o následujících zprávách, resp. Informacích?

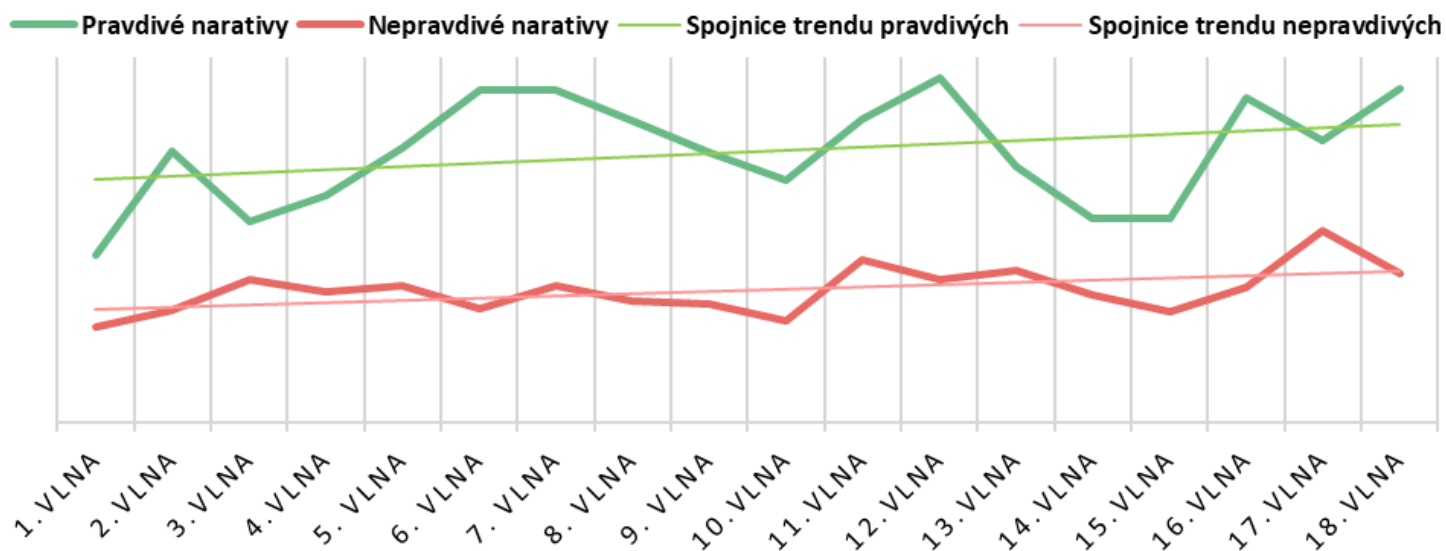
N=2734

Ve srovnání s předchozí vlnou výzkumu došlo v té aktuální k výraznému zvýšení povědomí o pravdivých narativech a zároveň ke značnému poklesu povědomí o těch nepravdivých.

V aktuální vlně výzkumu zaregistrovalo všechny pravdivé narativy více respondentů než nejvíce registrovaný nepravdivý narativ. Nejvíce respondentů (70 %) zaregistrovalo pravdivý narativ, že: „Izraelská armáda zabila na konci září při útoku na bejrútské předměstí šéfa libanonského hnutí Hizballáh Hasana Nasralláha,“ nejméně registrovaným pravdivým narativem pak bylo, že: „Západ by měl podle usnesení Evropského parlamentu povolit Ukrajině vyslat střely dlouhého doletu na vojenské cíle na ruském území, aby umožnil efektivnější obranu proti ruské agresi,“ který zaregistrovalo 37 % respondentů.

Nejvíce registrovaným nepravdivým narativem bylo, že: „Vakcíny založené na technologii mRNA jsou příčinou výrazného nárůstu počtu autoimunitních onemocnění, nadměrných úmrtí a nekontrolovatelných „turborakovin,“ který zachytilo 28 % odpovídajících. Narativem, který zaznamenalo nejméně respondentů (11 %) bylo, že: „Evropská komise zavádí od roku 2026 evropskou digitální peněženku, která bude zaznamenávat i uhlíkovou stopu jejího držitele.“

DEZ. Do jaké míry považujete následující zprávy za nevěrohodné, nebo naopak věrohodné?

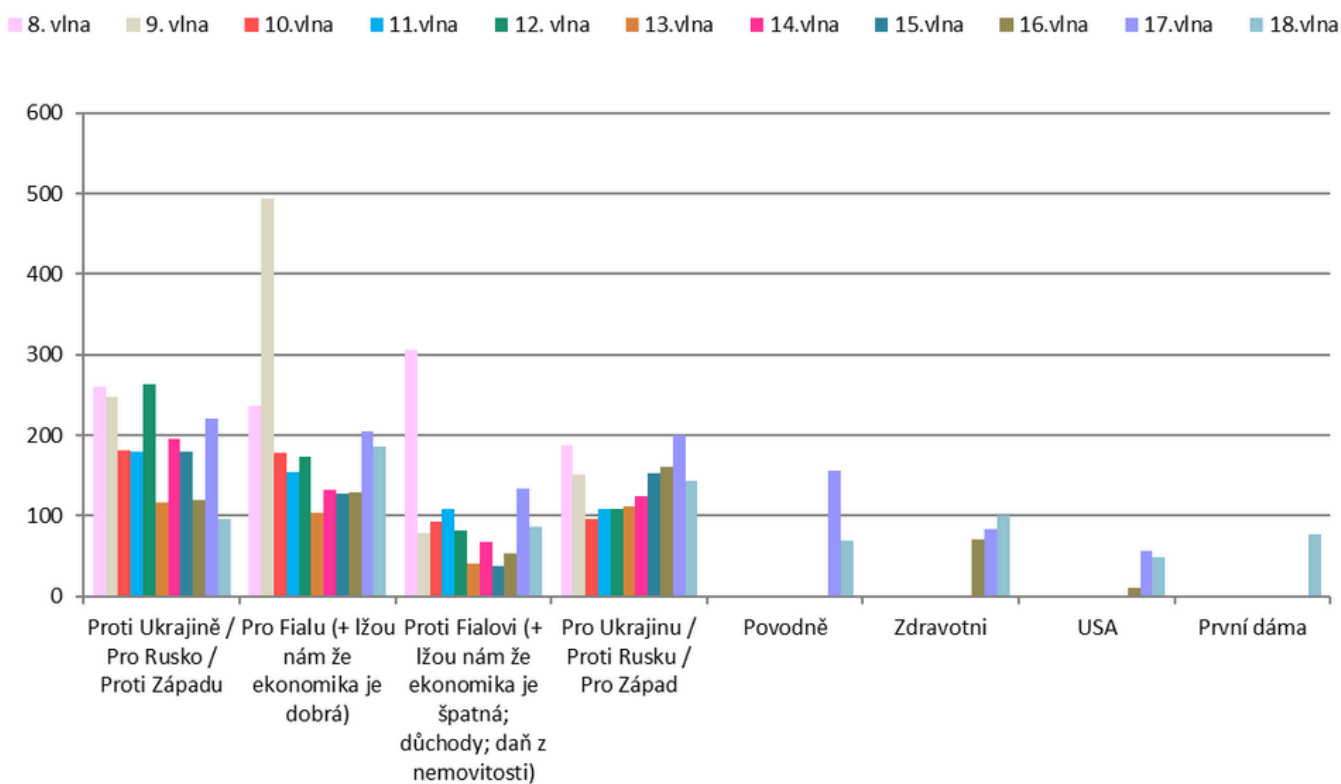
N=2734

Důvěryhodnost pravdivých narativů ve srovnání s minulou vlnou vzrostla, naopak důvěryhodnost těch nepravdivých poklesla. V této vlně výzkumu označilo více respondentů za důvěryhodné všechny pravdivé narativy než nejvíce důvěryhodný nepravdivý narativ.

Pravdivé narativy, že: „Izraelská armáda zabila na konci září při útoku na bejrútské předměstí šéfa libanonského hnutí Hizballáh Hasana Nasralláha,“ a „Vláda premiéra Petra Fialy (ODS) v souvislosti s ničivými povodněmi navýšila schodek letošního státního rozpočtu o 30 miliard korun na 282 miliard korun,“ označilo za důvěryhodné více než 80 % dotázaných.

Nejdůvěryhodnějším nepravdivým narativem bylo, že: „Mezi osmi členy politbyra Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu (ÚV KSSS), kteří v roce 1968 rozhodli o vyslání vojsk zemí Varšavské smlouvy na území tehdejšího Československa, bylo hned pět Ukrajinců,“ který jako důvěryhodný označilo 46 % odpovídajících. Naopak tím vůbec nejméně důvěryhodným narativem byl nepravdivý narativ, že: „Příčinou bouřek a ničivých povodní ve střední Evropě v polovině září byly chemikálie šířené letadly letícími nad Středozezemním mořem, které v kombinaci s atmosférickými podmínkami vytvořily vodní bombu,“ který jako důvěryhodný označilo pouze 13 % respondentů.

5 Dezinformace které nejčastěji zaujaly

IP01A. Popište vlastními slovy, jaké nepravdivá či manipulativní informace (někdy též označována jako „dezinformace“) Vás v uplynulém měsíci zaujala?

N=2734

Ve srovnání s minulou vlnou klesl počet zachycených dezinformací namířených proti Ukrajině (96), proti Rusku (143) a pro (186) i proti (87) premiéru Petru Fialovi. Naopak vzrostl počet dezinformací týkajících se zdravotnictví (101) a nově se objevily i dezinformace o první dámě Evě Pavlové (77).

V aktuální vlně výzkumu klesl počet lidí, kteří si dezinformační narativ nespojují s žádným konkrétním médiem a klesl i počet těch, kteří si naopak zdroj dezinformace dokáží přesně vybat. Podobně klesly i počty těch, kteří si vybatí médium nebo alespoň typ média.